

© Copyright B.Frank Andersen

En novelle fra 1973-74, inspireret af Oliekrisen, og skrevet som en serie snap-shots, lysbilleder af karakteristiske situationer i en fremskrivning af hvad der ville ske, hvis Oliekrisen var fortsat flere år frem i tiden. <http://da.wikipedia.org/wiki/Energikrise#Oliekriser>

<http://www.danskhistorie.dk/emner/oekonomi/energikrisen-1973/>

<http://www.techmedia.dk/default.asp?Action=Details&Item=286>

<http://danmarkshistorien.dk/perioder/ef-og-krisetider-1973-1989/>

En dystopisk science-fiction analyse. På den tid havde jeg lige læst Jon Bing: Det bløde landskab, og eksperimenterede med at skrive en novelle i samme stil. Han brugte overskrifter på en speciel måde, som jeg prøvede at efterligne. En komprimeret fortælle-stil med billed-digte og knæk-prosa.

TOTAL VINTER

ALDERDOMSHJEM

Med rystende hænder tændte han stearinlyset. Et øjeblik holdt han hænderne favnende omkring den lille lune, lysende flamme. Drak nyt liv gennem nervecellerne under den rynkede, sprukne hud.

Hans hænder glødede rødt midt i det lille rum, og hans øjne stirrede ind i den dansende erindring.

Han havde prøvet det her før.

Som barn.

Under den første krig.

Under den næste krig

og NU

gik han langsomt og stift hen mod det til-rimede vindue.

Varm ånde fik isblomster til at smelte bort og dø.

Udenfor huset kom et øje til syne i et åndehul.

Et gammelt, blodsprængt øje...

Det plirrede, det så!

Det øverste øjenlåg løftedes en anelse, for dette øje stirrede lige ud i den kolde tomhed.

Øjet forsvandt pludseligt, og isblomsterne erobrede atter den dugvåde plet på glasset.

KUN EEN SØVNIG LYGTE

oplyste gaden udenfor vinduet. Det var en tidlig, frostklar morgen, og alt var øde. Døde neonreklamer fulde af rim herskede over den indre bys krystalklare, skarpe luft.

Total vinter.

ET METALSKRIG HVINEDE

og gav ekko, da 30 cyklister bremsede op. Alene midt i et mylder og en let tåget morgen stod politimanden i krydset og pegede skiftevis her og der med frysende fingre i hvide handsker.

Et langt, langt kollektivt knirk, og 30 cyklister satte i gang. Der var også et par mærkelige køretøjer, ombyggede campingvogne trukket af heste og en kane. Politi-mandens blik reflekterede ikke nogle betragtninger over denne scene. Da han skiftede tegngivnings-positur næste gang, brølede en kæmpestor lastvogn, og satte sig langsomt i gang.

Vognen forsvandt ud af byen med 30 km/t, efterladende sig en tynd sky af forbrændt METANGAS, fremstillet af menneske- og dyre-gødning. På fortovene gik folk og trak børn og varer på slæder.

P-PLADSER RUNDT OM I BYEN

De 30 cyklister skiltes og blandedes op i og fra hinanden, og under denne proces kørte hver enkelt af dem på et eller andet tidspunkt forbi en p-plads,. Et mylder af mere eller mindre sorte arbejdere.

Bag p-pladsernes pandeplader og ud-sugningsrør af blik lå små improviserede betonklodsbygninger, fulde af gasflasker og kompressorer i forbindelse med kompostbeholdere. Næsten alle udsendte en ækel stank af køkkenaffald. Da Carl kom forbi nr. 23, bemærkede han ud af øjenkrogen morgenholdet af renovationsarbejdere fra kvarteret, som netop var ved at tømme deres tilladte kvote affaldsbeholdere ned ad sliskerne til kværnene. Bag bølgeblikket på den anden side stod der folk og skovlede. Temperaturen indenfor var (på grund af Rockwool-isoleringen) høj nok til, at de arbejdede i smudsige, svedige undertrøjer. Stanken fra alt det lort var det svært at gøre noget ved, men der kom da frisk luft ind, hver gang lågerne gik op, og udenfor slisken kom der tåge ud.

Affalds-fabrikken åndede.

Carl gøs. Godt han ikke var arbejdsløs, så ville han blive tvunget til at have sådan en bestilling: At skovle og køre trillebøre 8 timer om dagen på understøttelses-lønsats.

Det var til at blive skæv i hovedet af at tænke på. Men der inde fik de bare ondt i ryggen.

Offentlig snerydning med skovle-patroljer havde han prøvet for nylig. Det var der ikke meget fremtid i, og lønnen bestod kun af rationerings-mærker til mad og tøj, plus midlertidig fritagelse for husleje-betaling. Men der blev holdt regnskab med den gæld, der bare voksede og voksede, og som på en eller anden måde ville blive udmøntet i den ukendte fremtid.

FABRIKKEN SUMMEDE IKKE..

..den knoklede..

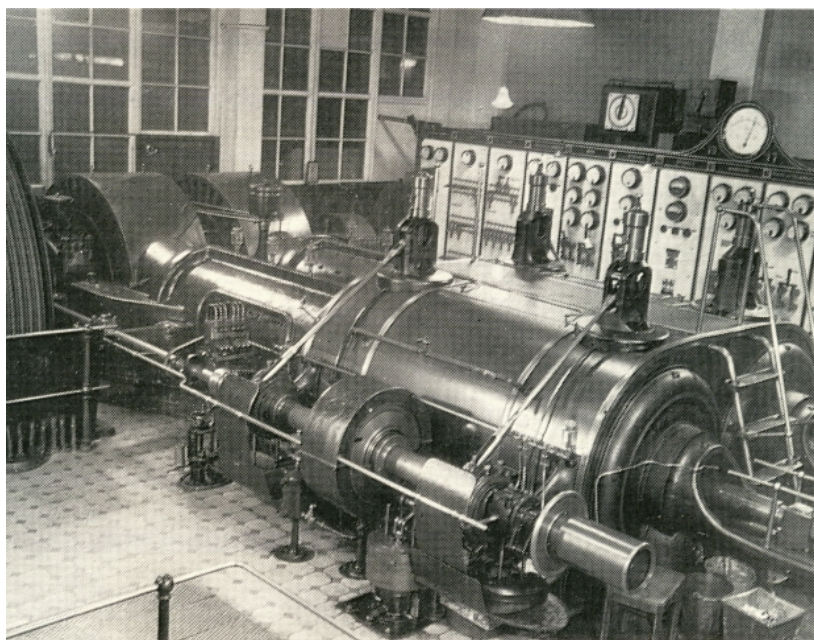
Der lugtede af sved. Folk stønnede. Carl stønnede. Næsten alt foregik med håndkraft. Gud være lovet for sækkevognen. Carl transporterede i øjeblikket rationeret kul til den sidste af de gamle to-en-halv etager høje kul-kedler på Århus Oliefabrik.. I kraftværket, kaldet centralen, var denne gamle kedel den eneste, der fungerede. De andre 2 styks fire etager høje *olie*-kedler var tavse og kolde,

derimod var der overophedet aktivitet ved den anden gamle. Man var ved at reparere den.

Sammenbidte arbejdere i beskidte undertrøjer eller arbejdsjakker, hvor ærmerne var klippet af, knoklede på skiftehold.

Men de fik trods alt overenskomstmæssig løn i form af rationeringsmærker PLUS promille-vis pant i den ubrugelige del af maskinparken, og desuden bonuspoint til køb af obligationer i selve fabrikens faste ejendom. For at lave produkter brugte man før fossilt brændstof (olie) til energi, og rensat benzin til udtræk af spiseolien fra importerede soya-bønner. Den engang så karakteristiske Århus-lugt var blevet afløst af røg fra brændeovne.

INGEN LUKSUS SPISE VARER

Der kom ikke nogen både med bananer. Ingen ugeblade, ingen aviser.. ..kun regeringsbladet på 8 sider. Ingen store overskrifter. Eet radioprogram. Kun en times sort-hvid TV-avis pr. dag. Og illegale flyveblade en gang imellem.

Meget andet luksus blev der ikke produceret. Ingen læbestift, ingen bøger, ingen grammofonplader, ingen hofteholder med blonder, ingen højhælede sko, men mest arbejdstøj og uld til hjemmestrik. Der var meget hjemmestrik. Man syede lapper på lapper og atter lapper Man sled på gardiner, gulvtæpper, møbler. Intet udskiftedes. Meget lidt blev importeret fra udlandet. Transport minimum. Da krisen ramte i 1973 brød det monetære system forbavsende hurtigt sammen, og en galopperende inflation hærgede landet, så regeringen havde uhørt drastisk fastfrosset økonomien på et kunstigt niveau, hvor det gamle samfunds pengeværdier midlertidigt (håbede man) var blevet sat i bero.

Mange butikker var døde og lukkede og tomme.

Ingen fjas?

Jo:

”GLISTRUP GRUSOM GANEKRADSER” BRÆNDEVIN til spotpris. Det varmede trods navnet.

DET BLEV OSSE AFTEN DEN DAG

Carl var på vej hjem. Hans krop var træt, men varm. I hans blik sås forventning,. Han trampede i pedalerne. Han kom til krydset, hvor politimanden stod.

PLUDELIG udstødte politimanden et koldt skrig af damp og satte i løb ned ad gaden.

Hvad var det for en lyd som steg i styrke?

Det lød som et gigantisk, såret dyr. Eller som brølet fra fodbolduhyret, de skuffede hooligans på hævntogt.

Lyden kom fra en gade til højre for Carl og de 29 cyklister..

De grumme skrig flængede nu luften, og lyden af tusind fødder kom hurtigt nærmere.

I Carls flok var der nu kun skræk og rædsel som fyldte hans sind, idet han vendte cyklen og prøvede på at komme væk hurtigere end han kunne.

4 eller 5 af cyklisterne gled og faldt, måske blev de skubbet, da de øvrige cyklister spurtede af sted i den modsatte retning af den de ellers havde planlagt.

HOBEN KOM HURTIGT NÆRMERE !

og den havde cykelkæder og stokke og knive og skilte og bannere.

Carl kastede et blik bagud og så dem dreje om hjørnet, og han kunne nu høre, hvad den skreg:

“LAD OS SE BOMBEN! LAD OS SE BOMBEN! VI VIL SE BOMBEN!” og dermed mente de, at man burde smide atombomber, taktiske atombomber i visse udviklingslande.

”GI’ DEM DET GLATTE LAG! SMADR! STIK! MYRD! VI PÅKALDER NATO, NATO, NATO, NATO, VI VIL SLÅS!”

Carls cykelkæder sprængtes under hans desperate fødder.

CIRKA 4 METER PÅ MAVEN!

Oooooog Carl smadrede en kælderrude. Han føg ind gennem blodige splinter, sammenrullet i sit sorte vintertøj med hænderne for ansigtet. Hans krop ramte noget hårdt, som splintrede og brød sammen under ham. Det hele forekom ham at foregå lydløst og i slowmotion.

Da han åbnede øjnene, lå han midt i to tallerkener med varm, dampende byggrød på et knust teaktræs-sofabord.

Carl vendte sig langsomt om mod de to unge mennesker, der måbende stod i døren ud til det minimale køkken.

BLODIG MIDDAG

Udenfor så de tre mennesker ung-fascisterne rasere de tomme butikker og smadre alle vinduer, de kom i nærheden af. Flokdyrene rasede forbi med deres blinde vanvid. De var som et mentalt uvejr, uberegnelige og uforudsigelige.

Lyden af løbende fødder døde langsomt bort, mens sirener hylede i den klare frostluft.

De havde retning mod havnen, hvor de havde besat oplagte fragtskibe. Carl havde hørt i radio-avisen, at de var i gang med at kræve beskyttelses-betaling af de private sejlskibs-ejere, som nu om stunder varetog transport mellem øerne. Det var godt nok oprindeligt lyst-både, men nu var det ikke ligefrem lysten, som drev værket. Færgeren til Sjælland lå for det meste stille, og Storebælt var blevet en større flaskehals-barriere. Nede i Århus havneområde foregik der omfattende sortbørs-handel med mangel-varer. Bytte-handel. Carl følte sig som et jaget bytte. Men den gale hob var dog lige nu på vej væk.

MASONIT-EFTERMIDDAG

Carl hjalp med at sætte den bulede genbrugs-masonit-plade op, hvor ruden havde været, og mens kvinden forbandt hans i øvrigt overfladiske sår, bar den unge mand resterne af parrets sofabord ud i en gammel kul-kælder, indrettet med tremme-skillerum af genanvendt rå tømmer. Han fik et spindelvæv i hovedet, da han smækkede hængelåsen på døren til rummet, der nu indeholdt sanket brænde fra skoven samt forskellige former for affaldstræ og brugt emballage.

Senere hjalp de hinanden med at ri de værste flænger i hans tykke, sorte filt-fracke. I en kold tid er det godt med nye venner.

Indsæt billede af Brohaven 41B i vinter-klædning (sne) ikke fundet eller scannet endnu

HAN KOM HJEM MED SKJOLDET

(Metafor fra vikingetiden)

Carl kom asende med resterne af sin cykel på ryggen. Hans kone så lidt chokeret ud. Hun brugte ca. tre kvarter til at forbande ungdoms-bander og tiden og rationeringen og kulden og ..

Derefter spiste de. Det var atter blevet mørkt

Carl sagde til sin kone:

"Ja, så fik jeg jo ikke ordnet den sol-radiator i dag, jeg havde ellers snakket med Henry om de vandrør fra genbrugsen, du ved den sorte metaltønde og rockwoolen ligger jo ude i skuret, så. . . jeg havde jo også. ...kun manglet... ..en termorude, så kunne vi få sol-opvarmet badevand til sommer, og måske endda lidt lunket vand nu.

Hun sagde:

"Det er jo ikke sådan til at finde en termorude i dag..

Det sagde han ikke noget til. (Han havde jo lige set bitre brutale bøller smadre nogle..)

Hun satte sig til væven for at gøre noget positivt og nyttigt.

DA DE HAVDE SLAPPET AF LIDT, GIK DE UDENFOR

De boede i et atriumhus, og havde en lille have på 100 kvadratmeter, som de sidste sommer havde vendt hver en stump af og lavet om til køkkenhave.

Andels-boligforeningens fællesarealer, der før oliekrisen var udlagt som græsplæner, var siden den ekstraordinære generalforsamling lavet om til dyrkning af rodfrugter som f.eks. kartofler og gulerødder, selleri og rødbeder og den slags, som kunne passes af "frivillige" arbejds-sjak med håndkraft-værktøjer som spade, hakkejern o.l.

Lige nu var der sne på.

Herude i vinternatten hørtes en konstant knirkende lyd, samt lyden af vinden, der peb i stålrør. Det var næsten som at være på et sejskib. Carl så op på det flade tag. Deroppe havde han rigget en intermistisk vindmølle til. Fire stålrør monteret på en bilfælg, hvori der hang fire trekantede plastic stumper, der fungerede som vinger og kunne justeres med nogle snore. Det snurrede lystigt rundt, og månen kastede et blegt skær over deres ansigter, mens de betragtede indretningen foran de forrevne skyer. Carl havde ført remmen fra propellen ned til dynamoen, som han havde pillet ud af deres forhenværende bil, og derfra i en ledning ind i huset gennem et hul i muren, ind til

akkumulatoren i badeværelset, som han også havde ophugget fra bilen. Dette arrangement gav lys til to forlygter og to baklygter (hvor det røde glas var pillet af), som han havde anbragt dels i køkkenet, dels over spisebordet, og i loftet i gangen og soveværelset.

Der var også en ledning til hans bilradio, som stod midt i reolen. Det var jo ikke til at få batterier til transistoren. Den gamle gløderørs-radio fra 1955 brugte for meget af den rationerede strøm, så den var blevet sat i skammekrogen.

Benzintanken og udstødningsrøret fra bilen var opstillet under udluftningskanalen i badeværelset, og der var hul i tanken, men en lille låge kunne lukkes over det. Carl havde et projekt i gang med at mure nogle teglsten omkring den. Med ler og sand og papir fra gamle aviser som bindemiddel.

En nødkakkelovn. Alt brændbart forsvandt ind i den.. ..selv et par møbler. Men dem havde han nu aldrig brudt sig om. Desuden blev de jo ikke brugt (Sækkestolen og sengen var varmere). Det gjorde bilen heller ikke, der var jo ingen benzin at få. Godt den alligevel var gammel. Nu var den blevet hønsehus, og undervognen var blevet solgt til en nabo, der havde en bror på landet med en hest.

PÅ LANDET: FUTTOG.

Landevejene var næsten tomme for benzin- og diesel-biler.

Carls familie på landet havde jernbanen til nabo. Skinnerne gik lige bag havens drivhus.

Veteran-damplokomotiver kom af og til tøffende forbi ligesom i 1930erne - det var de samme tog, der nu var kommet ud af mølposen fra museer og privatbaner for turister. Men de kunne langt fra

dække transportbehovet. Langtfra. Ofte trak de godsvogne med brunkul fra Østtyskland og Polen. Kul fra England blev sejlet over med et skole-sejlskib og et par veteranhjul-dampere. Den hidtidige teknologi havde fået et skud for boven, og civilisationen var banket i knæ.

SAMTALE I HAVEN, TOTAL VINTER

Højtideligt og bombastisk.

Han talte og sagde: "Vi lever i en jammerlig tid, der er ingen energi til demokrati, de disponerer over os, manipulerer os, og indfører restriktioner og forbud og nød-lovgivning. Folk bliver utålmodige og nogle kræver krig mod de fjerne, olieproducerende lande.. ..regeringen og folk i det hele taget burde ikke have baseret hele vores tilværelse, *hele civilisationen* på een eneste faktor: Olie!

Det var jo skrupskørt! Det er (og har længe været) teknisk og praktisk muligt at gøre dette land uafhængigt af fremmede regeringer med så mange forskellige midler.. ..eller i hvert fald kun minimalt afhængig..."

Hun sagde:

"DE HAR SPILLET HASARD MED VORES HVERDAG, og skrupelløst gået frem efter, hvad der bedst kunne betale sig LIGE NU, i stedet for at tænke fremad og forestille sig, hvad der skulle gøres i tilfælde af, at forsynings-situationen skulle gå i hårdknude.

Man burde i tide have forsket i alternative muligheder".

De stod lidt og så op på himlens stjerner. Mælkevejen var klar og tydelig.

Byens lys var svage og få.

Inden han gik i seng, kom han til at tænke på sin gamle far på alderdoms-hjemmet, og det fik ham til at skrive et digt:

VERDEN FØR OPEC

Engang i mellem synes man at det er længe siden.

Men andre gange i mellem andre

synes man så, at det er det jo egentlig ikke.

Faktisk er der stadig folk som ikke er døde endnu, selv om de var levende for længe siden.

Det er nok ikke så mærkeligt at man bliver mærket for livet,

og giver det mærke videre, så generationer fortsat mærker det.

Det er mere mærkeligt at de ikke lærer noget af det..

TILBAGE TIL BEGYNDELSEN!

Læs novellen en gang til!

Andre fotos der passer til novellen, bl.a. fordi folk har lapper på bukserne:

http://www.sa.dk/content/dk/temaer_til_inspiration/webudstillinger/nyt_i_arkivet/da_danskerne_skruede_ned_for_varmen

OPEC

<http://da.wikipedia.org/wiki/OPEC>

<http://www.leksikon.org/art.php?n=1953>

http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/25.htm

Kombineret atelier og hobby-rum med væv og værktøjsbord, lavet af mit gamle bas-kabinet fra dengang vi ville være en psycedelisk rock-gruppe.

Colaflasken er problematisk pga. forsynings-situationen i novellen. Kan måske forklares via ny tekst om indholdet i flasken. Det kunne jo være kold kaffe-erstatning (Richs)
Men rumhjems-tv-et er i centrum. Bodil holder varmen med dyne og kat.

Man kunne jo finde andre vinterbilleder og bruge som baggrund (gennemsigtig, tynd) for teksten.

Mere tekst: